

Materiál na rokovanie
Mestského zastupiteľstva
hlavného mesta SR Bratislavy
dňa **24.11.2011**

Správa o pilotnom projekte
Participatívneho rozpočtu pre Bratislavu

Predkladateľ:

Milan Ftáčnik
primátor

Materiál obsahuje:

1. Návrh uznesenia
2. Dôvodová správa
3. Materiál

Zodpovedný:

Ing. Viktor Stromček
riaditeľ magistrátu

Spracovateľ:

Ing. Michal Feik
poradca primátora

Návrh uznesenia

Mestské zastupiteľstvo hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy po prerokovaní materiálu

A. b e r i e n a v e d o m i e

Správu o pilotnom projekte participatívneho rozpočtu pre Bratislavu.

B. u k l a d á

primátorovi hlavného mesta SR Bratislavy, aby v rozpočte na rok 2012 vyčlenil sumu na samostatný projekt **„Participatívny rozpočet pre Bratislavu“**, ktorá bude použitá na základe návrhov občanov Bratislavy

Participatívny rozpočet je proces priamej, dobrovoľnej a všeobecnej demokracie zabezpečujúcej ľuďom možnosť diskutovať o všetkom, čo sa týka verejného rozpočtu a politiky a zároveň prijímať relevantné rozhodnutia. Občan tak nielen volí svojich zástupcov každé štyri roky, ale je priamo vtiahnutý do procesu rozhodovania o prioritách týkajúcich sa jeho mesta či mestskej štvrte.

Participatívny rozpočet je súčasť priorít Bratislavy v kapitole Otvorená samospráva, kde sa uvádzajú nasledovné ciele:

- „Posilniť otvorenosť, transparentnosť a efektívnosť samosprávy, viac informovať občanov, diskutovať s nimi a zvýšiť ich spoluúčasť na rozhodovaní.“
- „Bratislava má záujem pripravovať rozpočet mesta za spoluúčasti občanov a od roku 2012 postupne vyčleniť 1% z celkových výdavkov, ktoré budú predložené na schválenie poslancom na základe návrhu zástupcov občanov, t.j. zaviesť participatívny rozpočet.“

Predložený materiál obsahuje nasledovné kapitoly:

1. Čo je to participatívny rozpočet
2. História a dôvody vzniku
3. Kľúčové prínosy
4. Mestá s participatívnym rozpočtom
5. Ako funguje mechanizmus rozhodovania
6. Participatívny rozpočet a Bratislava
7. Výsledky pilotného projektu
8. Vznik komunít
9. Kto sa môže zapojiť do rozhodovania
10. Odborní programoví garanti projektu:
11. Zoznam anotácií projektov predkladaných participatívnymi komunitami v rámci pilotného projektu PR pre Bratislavu
12. Ďalšie navrhované kroky

Participatívny rozpočet je navrhnutý tak, aby sa do procesu rozhodovania o použití finančných prostriedkov mohol zapojiť každý obyvateľ Bratislavy.

Do pilotného projektu sa zapojilo približne 200 Bratislavčanov v rámci piatich komunít. Každá komunita vymyslela projekty, z ktorých vybrala dva až tri, o ktorých budú rozhodovať v rámci verejného zvažovania (deliberácie) samotní zástupcovia komunít. Po deliberácii výsledných projektov majú byť tieto predložené poslancom Mestského zastupiteľstva, ktorí by na základe platnej legislatívy mali formálne rozhodnúť o použití prostriedkov na navrhované účely (projekty).

V rámci pilotného projektu bolo na víťazné projekty vyčlenených 15 tisíc eur, ktoré boli pre mesto získané sponzorsky.

Participatívny rozpočet pre Bratislavu

Zhrnutie výsledkov pilotného projektu

Obsah:

1. Čo je to participatívny rozpočet
2. História a dôvody vzniku
3. Kľúčové prínosy
4. Mestá s participatívnym rozpočtom
5. Ako funguje mechanizmus rozhodovania
6. Participatívny rozpočet a Bratislava
7. Výsledky pilotného projektu
8. Vznik komunit
9. Kto sa môže zapojiť do rozhodovania
10. Odborní programoví garanti projektu:
11. Zoznam anotácií projektov predkladaných participatívnymi komunitami v rámci pilotného projektu PR pre Bratislavu
12. Ďalšie navrhované kroky

1. Čo je to participatívny rozpočet

Participatívny rozpočet je proces priamej, dobrovoľnej a všeobecnej demokracie zabezpečujúcej ľuďom možnosť diskutovať o všetkom, čo sa týka verejného rozpočtu a politiky a zároveň prijímať relevantné rozhodnutia. Občan tak nielen volí svojich zástupcov každé štyri roky, ale je priamo vtiahnutý do procesu rozhodovania o prioritách týkajúcich sa jeho mesta či mestskej štvrte.

2. História a dôvody vzniku

Myšlienka participatívneho rozpočtu vznikla v brazílskom meste Porto Alegre v 80-tych rokoch 20. storočia v dôsledku dlhodobého sociálno-historického vývoja vplyvajúceho na politiku v mestách, počas ktorej dochádzalo k čoraz hlbšej exklúzii celých skupín obyvateľstva, predovšetkým sociálnej. Ruka v ruku s tým sa prirodzene zhoršovali celkové podmienky života v meste, či už ide o kriminalitu, likvidáciu občianskych zariadení, zelene, údržbu infraštruktúry a vzťah k histórii. Zavedením participatívneho rozpočtu sa presmerovali prostriedky mesta oveľa viac do sociálnej oblasti, verejných priestorov, zelene a pod. Dnes má Porto Alegre zavedený participatívny rozpočet vo výške 100%, o ktorom rozhodujú občania. Poslanci mestského zastupiteľstva potom formálne schvaľujú rozpočet, ktorí navrhli občania.

3. Kľúčové prínosy

- Zvýšenie efektivity výkonu samosprávy - rozhodnutia samosprávy budú vo väčšej miere zohľadňovať záujmy občanov, ich potreby a požiadavky.
- Vytváranie nového vzťahu medzi zastupiteľstvom a občanmi, čo v praxi znamená formovanie novej, demokratickejšej formy riadenia a rozhodovania.
- Postupné zvyšovanie transparentnosti mestskej správy, odstraňovanie korupcie a vonkajších vplyvov, ktoré sú v rozpore so záujmami obyvateľov, na rozvoj mesta. Rovnako sa zvýši sa tlak na zverejňovanie väčšieho množstva údajov.
- Zapájanie ľudí do rozhodovania nemá len efekt lepších rozhodnutí, keďže "viac hláv, viac rozumu", ale je významným nástrojom na znižovanie korupcie, pretože keď sa otvorí proces rozhodovania, znižuje sa tým priestor pre zákulisné tajné dohody.
- Zvýši sa záujem o veci verejné a celkovo stúpne miera participácie občanov na chode samosprávy;
- Zníži sa pasivita drvivej väčšiny občanov vychádzajúca aj z presvedčenia, že chod

- verejných záležitostí nemožno nijako ovplyvniť.
- Zvyšuje sa záujem o veci verejné.
- Podporuje sa aktívny občiansky prístup.

4. Mestá s participatívnym rozpočtom

Vo svete dnes existuje viac ako 150 miest, ktoré majú zavedený participatívny rozpočet v rôznej miere. V Európe patria medzi ne také mestá (alebo ich mestské časti) ako Lisabon, Berlín, Leipzig, Hamburg, Bonn, Seville, Cordoba, Rím (IX). a ďalšie. Bratislava je na Slovensku prvým mestom, ktoré spustilo pilotný projekt participatívneho rozpočtu. Formy participatívneho rozpočtu sa prípad od prípadu menia podľa toho, aké sú domáce právne podmienky, aké sú potreby a aký je tlak verejnosti.



Európske mestá, ktoré majú zavedený celoplošný alebo čiastočný participatívny rozpočet. Zdroj: <http://maps.google.com/maps/ms?ie=UTF8&hl=en&msa=0&msid=210554752554258740073.00045675b996d14eb6c3a&ll=6.839971,28.205177&spn=170.959424,24.609375&z=1>

Participatívny rozpočet je aplikáciou agendy OSN, konkrétne agentúry UN-HABITAT (United Nations Human Settlements Programme), Good urban governance and management. Je to politický mechanizmus, ktorý umožňuje občanom priamo sa podieľať na rozhodovaní o prerozdelení financií z mestského rozpočtu. Zároveň však môže, a v mnohých prípadoch aj otvára priestor na širšie a výraznejšie sa zapájanie občanov do rôznorodých aktivít vo verejnom priestore.

5. Ako funguje mechanizmus rozhodovania

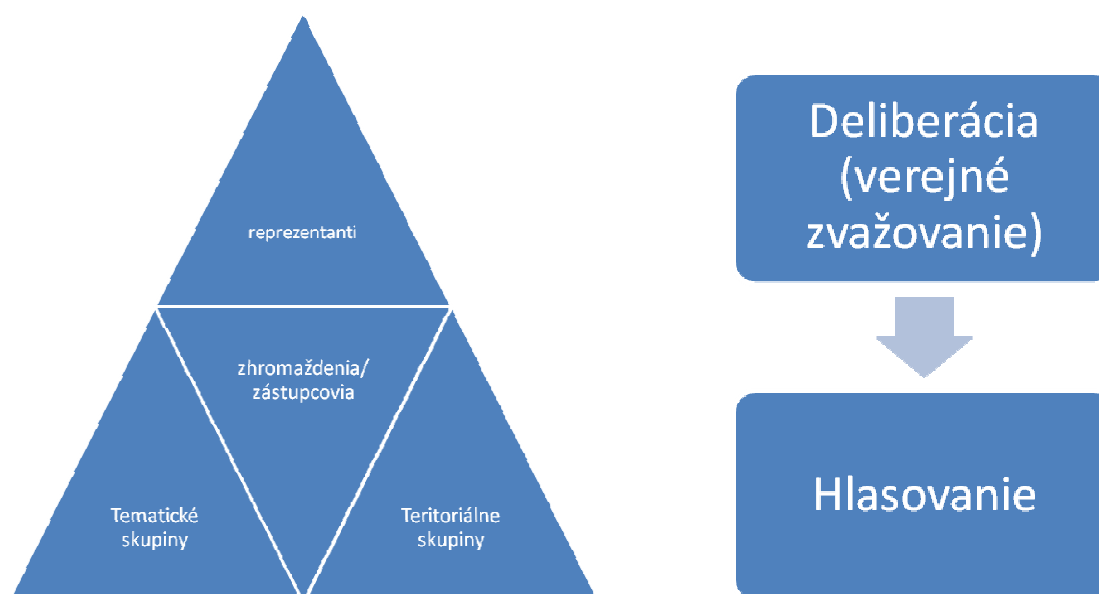
Rozhodovanie je aktivita, ktorá prebieha počas celého roka a v niekoľkých cykloch. Vždy na začiatku tohto procesu sa sformujú dva druhy (tematické a teritoriálne) rozličné veľkých skupín – od niekoľkých desiatok členov až po niekoľko tisíc.

Prvý typ skupín vzniká na základe lokality, podľa miesta bydliska. Môžu to byť malé susedské skupiny, ktoré združujú jednu ulicu alebo štvrť. Druhý typ skupín vzniká na základe tém, ktoré

zväčša predstavujú aj dnes jednotlivé položky v mestskom rozpočte. Ide napríklad o kultúru, životné prostredie, dopravu, vzdelávanie a podobne. Po vytvorení jednotlivých skupín a prerokovaní základných potrieb a požiadaviek volia skupiny svojich reprezentantov, ktorí pokračujú v procese vytvárania konsenzu na úrovni zhromaždení, kde reprezentujú záujmy a požiadavky vlastných skupín, ale zároveň sa aj zapájajú do formovania rozpočtu na základe potrieb všetkých zúčastnených skupín.

V treťom cykle sa reprezentanti vracajú do vlastných skupín a na základe priebehu zhromaždení skupina modifikuje vlastné požiadavky a opätovne ich predkladá zodpovedajúcim zhromaždeniam, ktoré nanovo pracujú s týmito zámermi.

V ďalšom cykle sa zo zhromaždení volia zástupcovia, ktorí dopracovaný návrh predkladajú zástupcom mestskej exekutívy. Po schválení občianskeho návrhu sa tvorí komisia občianskych reprezentantov, ktorá dohliada na proces realizácie rozpočtu a kontroluje efektivitu jednotlivých financovaných aktivít.



Spôsob rozhodovania pre Bratislavu je navrhnutý tak, aby sa mohli zapojiť obyvatelia aj prostredníctvom internetu. Na tento účel bol zriadený portál <http://pr.bratislava.sk>, kde je nainštalovaný open source systém LifeRay. Samotné rozhodovanie môže prebiehať buď formou konsenzu alebo hlasovania.

6. Participatívny rozpočet a Bratislava

Zavedenie princípu participatívneho rozpočtu nadväzuje na tému otvorenej samosprávy, ktorú realizuje bratislavská samospráva od volieb v roku 2010. Je to koncept, ktorý dáva možnosť občanom nielen mať informácie o dianí v meste, ale aj aktívne sa podieľať na rozhodovaní. Ide o zverejňovanie zmlúv, organizovanie verejných diskusií o dôležitých projektoch (napr. PKO, nosný dopravný systém), protikorupčné opatrenia a pod. Cieľom participatívneho rozpočtu je, aby Bratislavčania mohli rozhodnúť, ako bude použitá časť verejných zdrojov.

Participatívny rozpočet je súčasť priorít Bratislavy v kapitole Otvorená samospráva, kde sa uvádzajú nasledovné ciele:

- „Posilniť otvorenosť, transparentnosť a efektivnosť samosprávy, viac informovať občanov, diskutovať s nimi a zvýšiť ich spoluúčasť na rozhodovaní.“

- „Bratislava má záujem pripravovať rozpočet mesta za spoluúčasti občanov a od roku 2012 postupne vyčleniť 1% z celkových výdavkov, ktoré budú predložené na schválenie poslancom na základe návrhu zástupcov občanov, t.j. zaviesť participatívny rozpočet.“

V legislatívnych podmienkach na Slovensku obyvatelia navrhujú a o použití finančných prostriedkov rozhoduje mestské zastupiteľstvo.

7. Výsledky pilotného projektu

S myšlienkou zaviesť participatívny rozpočet v Bratislave prišlo občianske združenie Utopia. Tento cieľ sa dostal aj do Priorít Bratislavy na roky 2011-2014. V rámci pilotného projektu bolo na víťazné projekty vyčlenených 15 tisíc eur, ktoré boli pre mesto získané sponzorsky.

Pilotný projekt bol spustený v júli tohto roku. V rámci neho boli zrealizované nasledovné aktivity:

- **Vytvorenie tematických komunít** – kultúra, cyklodoprava, zelené mesto, seniori a mládež. Rovnako sa začínajú rozvíjať aj ďalšie dve komunity – školstvo a cestovný ruch.
- **Počet zapojených obyvateľov** dosiahol počet približne 200. Ide o aktívnych Bratislavčanov, ktorí systematicky pracujú v jednotlivých komunitách a navrhli konkrétne projekty.
- **Verejné prezentácie** – v priestoroch Primaciálneho paláca sa uskutočnilo 5 verejných prezentácií na rôzne témy: 1) základné pojmy a filozofické východiská, 2) zahraničné príklady mechanizmov, 3) participatívne komunity, 4) elektronická participácia a možnosti participatívnych komunít a 5) ekonomické aspekty.
- **Spustenie webového portálu** na báze open source systému LifeRay – <http://pr.bratislava.sk>. Ide o plne funkčný systém, ktorý umožňuje pripojenie sa k jednotlivým komunitám, diskutovanie, kalendár podujatí, zverejňovanie dokumentov, fotografií, videí, liniek na články a pod.
- **Mediálna kampaň a propagácia** – k téme pilotného projektu sa uskutočnila 22.7. tlačová konferencia, následne boli pravidelne publikované tlačové správy ku konkrétnym aktivitám.
- **Záverečná verejná prezentácia** pre občanov, médiá a poslancov MsZ sa uskutočnila dňa 10.11., kde boli zároveň prezentované výsledky pilotného projektu.
- **Záverečná deliberácia** (t.j. schvaľovanie víťazných projektov) sa uskutoční 25.11.

8. Vznik komunít

Tematické, prípadne teritoriálne komunity v rámci pilotného projektu participatívneho rozpočtu vznikali dvomi spôsobmi:

- a) priamo oslovením aktivistov, ktorí sa zaujímajú o dianie v meste, alebo
- b) spontánne, na základe vlastnej iniciatívy Bratislavčanov.

Bez ohľadu na spôsob vzniku komunity bolo na začiatku potrebné jej členov informovať o princípoch fungovania participatívneho rozpočtu, práce komunít, spôsobu rozhodovania a pod. Túto úlohu (s podporou mesta) na seba vzali členovia OZ Utopia, ktorí pomáhali organizovať stretnutia, zabezpečovali tok informácií a poskytovali potrebné poradenstvo.

V ďalšej etape projektu počítame s tým, že činnosť komunít bude vznikať v oveľa väčšej miere spontánne na základe vlastnej iniciatívy obyvateľov Bratislavy. Mesto Bratislava a OZ Utopia budú poskytovať poradenstvo a prevádzkovať internetovú platformu <http://pr.bratislava.sk>, na ktorej sú už dnes všetky potrebné informácie a zároveň je tam nainštalovaný softvér umožňujúci fungovanie virtuálnej komunity.

9. Kto sa môže zapojiť do rozhodovania

Do projektu participatívneho rozpočtu (teda do procesu rozhodovania o použití finančných prostriedkov) sa môže zapojiť každý obyvateľ Bratislavy, ktorý sa buď pripojí k existujúcim komunitám alebo môže iniciovať vznik vlastnej. Konkrétnu činnosť, spôsob práce ako aj návrhy projektov si riadia samotní členovia komunity. Tematické (resp. teritoriálne) skupiny môžu pripravovať návrhy projektov buď formou osobného stretávania sa alebo vo virtuálnom internetovom priestore na <http://pr.bratislava.sk>.

Po deliberácii (záverečnom zvažovaní, výbere) budú najlepšie projekty predložené poslancom mestského zastupiteľstva, ktorí na základe platnej legislatívy formálne rozhodnú o použití prostriedkov na navrhované účely (projekty).

10. Odborní programoví garanti projektu:

- **prof. Joachim Becker** - mimoriadny profesor ekonómie na Inštitúte pre medzinárodnú ekonómiu a rozvoj Ekonomickej univerzity (WU) vo Viedni,
- **Zuzana Kusá** – sociologička,
- **Peter Nedorochčík** – filozof, psychológ, Utopia, o.z.,
- **Gabriel Lachmann** – IT špecialista, programátor,
- **Silvia Ruppeldtová** – občianska aktivistka,
- **Zora Paulíniová** – občianska aktivistka, konzultantka pre verejné priestory,
- **Peter Vittek** - občiansky aktivista, Utopia, o.z.,
- a ďalší.

11. Zoznam anotácií projektov predkladaných participatívnymi komunitami v rámci pilotného projektu PR pre Bratislavu

Predložený zoznam projektov vzišiel z nápadov jednotlivých komunít. Navrhovaný rozpočet jednotlivých projektov sa pohybuje v rozpätí 3 až 7 tisíc eur. Vyčlenenie konkrétnej sumy ako aj zoznam a poradie projektov bude určené na základe verejnej deliberácie (zvažovania) zástupcov jednotlivých komunít v druhej polovici novembra.

Participatívna komunita Mládež

Plavárne pre Bratislavčanov

V Bratislave existuje niekoľko plavární v takmer každej mestskej časti, ktoré sú súčasťou prevažne základných škôl. Z rôznych dôvodov však tieto bazény nie sú prístupné verejnosti, pričom v Bratislave je výrazný nedostatok možností pre verejnosť plávať v zimných mesiacoch. Zámerom tohto projektu je zmapovanie súčasnej situácie, teda vytvorenie webovej stránky, ktorá bude obsahovať: (1) prehľadnú mapu jednotlivých bazénov v Bratislave, ich konkrétny stav, náklady na ich úpravu tak, aby mohli slúžiť verejnosti a (2) diskusný priestor, kde by sa mohli zapájať občania, ktorí majú o takúto iniciatívu záujem. Výsledkom projektu by tak mali byť prehľadné spracovanie situácie, vypracovanie rámcovej projektovej dokumentácie ako návodu použiteľného v rôznych podmienkach a skupina občanov, ktorí túto iniciatívu budú realizovať ďalej.

Komunitné centrum Junior – Senior

Zámerom projektu je vytvoriť komunitné centrum ako miesta sociálnej výmeny a dialógu. Toto centrum by sa malo stať miestom medzigeneračnej komunikácie a primárne by ho spravovali participatívne komunity Mládež a Senior. Miesto by malo slúžiť primárne pre tieto komunity, pričom aktivity by sa realizovali najmä v troch okruhoch: aktivity mládeže pre mládež, aktivity seniorov pre seniorov a premostujúce aktivity oboch týchto skupín. Každá z aktivít bude otvorená širokej

verejnosti. Primárne tak majú aktivity slúžiť najmä potrebám diskusie a tvorby projektov. Sekundárne aktivity sa budú zameriavať na alternatívne trávenie voľného času v rámci náučných, vzdelávacích a spoločenských aktivít.

Autonómna zóna Lafranconi

Projekt je zameraný na vytvorenie autonómnej zóny, určenej najmä mladým ľuďom, ktorá by odrážala ich záujmy a sprístupňovala nové možnosti trávenia voľného času, pričom zahŕňa aktívne podieľanie sa mládeže na jeho utváraní. V navrhovanom projekte je zahrnutá kultivácia a revitalizácia zanedbaného, ale napriek tomu stále príťažlivého priestoru pri moste Lafranconi, čo by sa malo odzrkadliť v otvorení a spríjemnení spomínanej oblasti nie len tejto vekovej skupine. Tento priestor chceme zatriktívniť hlavne prostredníctvom vybudovania stien, určených na grafity, žrde pre skateboard a osadením lanových prekážok a preliezok pre mládež a dospelých. Rovnako sa plánuje osadenie lavičiek a realizáciu menších povrchových úprav súvisiacich najmä s vybudovaním vyššie spomenutých fragmentov, čím by sa taktiež vytvoril priestor pre oddych a rekreáciu v prostredí bratislavskej riviéry.

Participatívna komunita Seniori

Komunitné centrum Senior – Junior

Zriadením komunitného centra chceme pomôcť vytvoriť priestor a podmienky pre aktivizáciu občanov protipólových generácií a umožniť im vzájomné zbližovanie, pochopenie rolí v spoločnosti, ktoré by mohli (mali) vyústiť do vzájomnej spolupráce a spoluprotvorbe pri programovaní spoločných vízií a ich presadzovaní do života.

Realizácia projektu je podmienená získaním vhodných priestorov a postupnom zaplnení spoločne vytvoreným programom a aktivitami, ktoré poskytnú návštevníkom oboch komunít informácie, praktické rady a podnety na ich aktivizáciu a tiež zapojenie sa do verejného života.

Centrum bude nástrojmi spätnej väzby poskytovať prílev podnetov a návrhov riešení občanov, ktoré reprezentanti komunít prenesú aj do rokovaní komisií mestského zastupiteľstva a pre ich realizáciu budú rozširovať spoluprácu s rôznymi neziskovými organizáciami a získavať podporu aj zo súkromného sektoru.

Linka pomoci pre seniorov v krízovej situácii

Cieľom projektu je zaplniť medzeru v informačnom chaose a vytvoriť prehľad o existujúcich sociálnych službách a ich cenách pre starších obyvateľov Bratislavy, ktoré by mali mať vždy dostupné (vo forme vydanéj príručky).

Súčasne tiež uviesť do života chýbajúcu sociálnu službu v nepracovných dňoch – krízovú linku pomoci, hlavne pre prípad, kedy po zdravotnom ošetroaní osamelý občan zostane v domácom prostredí nemobilný (bez možnosti pomoci zo strany rodiny, susedov, či priateľov a známych) a sám nezvláda ani bežné hygienické či stravovacie potreby.

Vyškoľením tímu dobrovoľníkov na poradenstvo a rýchlu pomoc priamo v domácnosti a zavedením víkendovej linky (od piatku 17:00 h do nedele 22:00 h) sa vykryje chýbajúca služba, ktorú v súčasnosti neposkytujú ani agentúry domácej opatrovateľskej starostlivosti, pričom ale jej potreba v trvalo starnúcej Bratislave narastá. Počíta sa so spoluprácou s profesionálnymi poskytovateľmi sociálnych a zdravotných služieb a mestskými samosprávami v záujme prevzatia krízovej linky do ich kompetencie, resp. rozšírenie služieb.

Participatívna komunita Kultúra

Projekt osadenia pamätných tabúl významným Bratislavčanom a Bratislavčankám

V Bratislave, najmä v jej historickom centre, nájdeme len málo pamätných tabúl, ktoré by obyvateľom pripomínali významných ľudí, s ktorých osudom sa konkrétne budovy či miesta spájajú. Na významné osobnosti sa v Bratislave v poslednom čase zabúda a mesto sa tým odtrháva od svojej historickej tradície, stráca atmosféru a stáva sa ešte neosobnejším. Architektúra je bez

spojenia s osudmi ľudí mŕtva. Viac tabúl', ktoré by nám pripomenuli osobnosti mesta, by pomohlo občanom i všetkým obyvateľom Slovenska lepšie si vytvárať osobný a pozitívny vzťah k mestu, jeho tradíciám, obnoviť lásku a hrdosť na mesto, v ktorom žijú či na mesto, ktoré ako hlavné mesto reprezentuje celú krajinu. Tabule by tiež uľahčili prácu turistickým sprievodcom. Hostia prichádzajúci s konkrétnym cieľom – tí, ktorí napríklad cestujú po stopách slávnych umelcov či vynálezcov – často odchádzajú sklamaní, že osobnosť, ktorá tu pôsobila, dnes už takmer nič nepripomína.

Projekt Bratislavskí trubači (Trubači na radničnej veži)

Projekt nadväzuje na historickú tradíciu, ktorá sa Bratislave prirodzene vytvorila v čase prvej korunovácie v Dóme sv. Martina (1536, Maximilián I.) a kontinuálne sa udržiavala až do 19. storočia. Tradícia sa oživila v 80-tych rokoch 20. storočia, keď hudobné združenie tzv. bratislavských trubačov začalo opätovne oslavnými fanfármi vítať hostí mesta, tak ako kedysi panovníka z veže Starej radnice. Trubačov vydržovalo mesto a zachovali sa aj notové zápisy skladieb – intrády, priebežne komponované skladateľmi, ktorí žili a pôsobili v Bratislave. Koncertovanie sa však neobmedzovalo len na slávnostné príležitosti víťania význačných hostí, ale sa aj stalo pevnou a pravidelnou súčasťou atmosféry mesta približujúcej súčasným obyvateľom a návštevníkom prirodzenou formou minulosti a genius loci nášho veľmi starobylého mesta (nie nepodobne veľmi podobnej a veľmi obľúbenej a príznačnej tradícii v poľskom Krakove).

Projekt rekonštrukcie historických náhrobkov

Projekt rekonštrukcie náhrobných kameňov, o ktoré sa už nemá kto starať, sa týka najmä troch najvýznamnejších cintorínov: Ondrejský cintorín, Cintorín pri Kozej bráne a podhradský cintorín Sv. Mikuláša (vedľa ortodoxného židovského cintorína pri vyústení tunela). Rekonštrukcia náhrobkov si vyžaduje spoluprácu s pohrebnou spoločnosťou Marianum, ktorá cintoríny spravuje. Často ide o náhrobky veľkej umelecko-historickej hodnoty, alebo náhrobky význačných osobností rôznych období, vrátane 20. storočia. Dobrý stav historických cintorínov je jedným z elementárnych predpokladov dobrých a úspešných vlastivedných vychádzok, ktoré by mali byť súčasťou výchovy všetkých obyvateľov mesta, a samozrejme aj zložkou turistického ruchu.

Participatívna komunita Zelené mesto

Krajina lužných lesov a lesostepí (obnova náučného chodníka)

Projekt je zameraný na obnovu a úpravu ojedinelej lokality CHKO Dunajské luhy - rekonštrukciu pôvodného náučného chodníka. Chránený areál Pánsky diel, prírodná rezervácia ostrov Kopáč a Biskupické rameno patria k vzácnym prírodným hodnotám na periférii mesta Bratislava, ktoré ako jedny z mála poskytujú miestnym obyvateľom priestor pre poznávanie bohatej fauny a flóry, oddych a zmysluplné trávenie voľného času v prírode.

Občianska skrášľovacia služba

Cieľom projektu je vytvoriť občiansku službu, ktorá bude pomocou masovej spolupráce (crowdsourcing) dokumentovať a mapovať nedostatky v starostlivosti o verejné priestranstvá, navrhovať spôsoby ich sanácie alebo ich samotná sanovať a kontrolovať plnenie zmlúv zo strany spoločností, ktoré mesto poverilo starostlivosťou o ne. Služba by mala efektívnym spôsobom zlepšiť starostlivosť o mestskú zeleň a ostatné verejné priestory, ich ochranu, údržbu a čistotu. Na mnohých verejných miestach sa nachádza voľne pohodený odpad, verejná zeleň, mobilár mesta, či zastávky MHD sú poškodené. Služba problémové miesta zdokumentuje, zaznačí na interaktívnej mape mesta a samotná alebo v spolupráci s úradníkmi mesta bude postupne pracovať na ich odstránení.

Rozvoj a podpora bratislavského mestského ekologického vinohradníctva a vinárstva

Cieľom projektu je rozvíjať tradíciu vinohradníctva a napomôcť rozvoju drobného

podnikania a turizmu v Bratislave. V rámci projektu by sa mali revitalizovať existujúce vinohrady, pripraviť výsadba nových, podporiť vznik a rozvoj obchodných spoločností a občianskych združení zameraných na ekologické hospodárenie v oblasti vinohradníctva a vinárstva, ďalej na agroturistiku a agrogastronómiu. V prvej fáze sa zistí „skutkový stav“ pre lokality so silnou vinohradníckou tradíciou Nové Mesto, Rača a Staré Mesto a nadviaže spolupráca s relevantnými súkromnými a verejnými inštitúciami, za účelom vypracovania informačných materiálov a dlhodobej vízie a stratégie rozvoja územia. Materiál bude prezentovať históriu za obdobie cca 1988 – 2012, ponúkať vo forme zjednodušených projektov a vízií alternatívy využívania dotknutého územia na ekonomické a rekreačné účely a propagovať komplexný význam, hodnotu a potenciál dotknutého územia v intenciách „komunit“ mestských častí, mesta Bratislavy, Malokarpatskej oblasti, BSK, Slovenska a Podunajskej oblasti.

Participatívna komunita Cyklodoprava

Bike2Work

Organizácia pravidelných jázď do práce zo satelitných mestských častí priamo do mesta. Po príprave jasnej schémy pravidelných cyklojázď po vzore MHD by sa realizovali krátke semináre pre zamestnancov vytipovaných firiem so záujmom svojich zamestnancov posadiť na bicykel. Postupne by sme zodpovednosť za organizovanie Bike2Work jázď preniesli na vytipovaných zamestnancov daných firiem, ktorí by si už jazdy organizovali sami s našou pomocou. V rámci projektu by sme nadviazali spoluprácu s car-sharing iniciatívami a synergicky presadzovali aj dochádzanie na bicykli spolu s ekologickým zdieľaním auta na dochádzku do práce u firiem.

Sadaj na bike!

Na vytipovaných troch stredných školách (môžu byť aj základné) by sme zrealizovali prednášky pre žiakov nad 15 rokov vo všetkých triedach. Tie by sa týkali dochádzky do školy na bicykli či pomocou verejnej dopravy. Žiakom by sme porozprávali o výhodách bicykla, rozdelili im letáky s mapkou, ako môžu prísť do školy z rôznych mestských častí efektívne a rýchlo na bicykli či ako by mohli jazdiť pomocou MHD. Cieľom je motivovať mládež, aby každodenne dochádzala do školy hromadnou alebo alternatívnou dopravou a nevyužívala automobil.

12. Ďalšie navrhované kroky

- V rozpočte na rok 2012 vyčleniť 100 až 150 tisíc eur na projekty, o ktorých rozhodnú samotní občania.
- Prizývať zástupcov komunit na rokovania zodpovedajúcich komisií mesta.
- Výhládovo v každej mestskej časti zriadiť kontaktné miesto pre teritoriálne komunity.
- Pokračovať vo verejnom vzdelávaní na tému občianskej participácie a podporovať vznik ďalších komunit s cieľom, aby išlo o spontánny proces.
- Do roku 2014 podľa finančných možností mesta zaviesť participatívny rozpočet vo výške 1% z rozpočtu mesta.